

O programie Złota Łódź

Więcej na: <http://www.festiwalzlotalodz.pl/>

Czy wiecie, że festiwal Złota Łódź to jedynie część obszernego programu Złota Łódź, którego autorem w odległym roku 2004 było [Stowarzyszenie literackie IA](#)? Właśnie wtedy miały miejsce pierwsze [międzynarodowe warsztaty poetycko-translatorskie Złota Łódź](#). Po roku 2009 natomiast Stowarzyszenie literackie IA we współpracy z [Stowarzyszeniem Kulturalno-Artystycznym im. Policy Dubovej](#) oraz partnerami z całej Europy zorganizowało liczne, dobrze przyjęte [gościnne występy poetów słoweńskich](#) w krajach europejskich (w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Bułgarii, Serbii, Bośni i Hercegowinie, Chorwacji, Czechach, Słowacji, Polsce) a w Szkocjanie na Krasie zorganizowało trzy głośne [międzynarodowe sympozja porównawcze](#) (*Kosovel i polityczna prawda poezji, Ekologia przez pryzmat poezji Jurego Detelioraz Koncepcje realności w ujęciu poezji eksperymentalnej*).

Rok 2016 przyniósł nowe wyzwania...

W obecności nowoczesnych form cenzury, które mnożą się w Europie jak epidemia, bez wyglądu na uznanie, jakie zdobyliśmy, jesteśmy znów tam, gdzie byliśmy przed dwunastymi laty – bez wsparcia państwa. A jednak w żadnym wypadku nie jesteśmy w tej samej sytuacji; bogatsi bowiem jesteśmy o nieocenione doświadczenia i nowe partnerstwa, a nasza wizja jest jeszcze bardziej wyraźna.

Mimo niesprzyjającej sytuacji, postanowiliśmy kontynuować realizację programu Złota Łódź (którego początki sięgają roku 2004) w nieco innej bądź odnowionej formie.

Nasza decyzja o zmianach ma wiele powodów.

Po pierwsze, w krajach Europy Środkowej ponownie odżywają stare strategie wykluczania na tle politycznym, oparte na tym, że niektóre kliki przywłaszczyły sobie kluczowe pozycje decydowania oraz powiązane z tym środki finansowe. To odnosi się również do produkcji oraz działalności w różnych segmentach kultury. Pomimo, iż chodzi o kraje UE, co oznacza, że poszczególne organizacje kulturalne mają dostęp do środków z funduszy unijnych, ta dostępność środków europejskich dla wszystkich organizatorów wydarzeń kulturalnych jest jedynie pozorna, bowiem bez wsparcia finansowego ze strony własnego kraju, nie jest możliwe kandydowanie do konkursów UE. Nowoczesna cenzura polityczna i wykluczanie jednostek o innych poglądach w poszczególnych krajach jest związana z dystrybucją bądź też nadzorem dystrybucji środków finansowych, która poprzez uniemożliwianie działalności i wykluczanie z kręgu organizacji wspieranych przez państwo, pośrednio lub bezpośrednio nadzoruje również dostęp do funduszy międzynarodowych (europejskich), bowiem w tym przypadku organizacje nie są w stanie zebrać koniecznego dofinansowania z drugich źródeł oraz własnego finansowania. W ten sposób hamuje się organizację tych wszystkich tradycyjnych i uznanych w skali międzynarodowej wydarzeń, które nie wpasowują się w politykę rządzących klik, stanowią bowiem konkurencję dla podobnych, organizowanych przez nich wydarzeń z większym wsparciem finansowym państwa. Słowenia, która zawsze uważana była za państwo liberalne i postępowe, skończyła niestety w konserwatywnym uścisku cenzury i uniemożliwiania międzynarodowego wybicia się „nie urzędowym autorom” oraz obecnego od stuleci wykluczania i tępienia jednostek myślących inaczej.

Ponieważ nie dysponujemy nawet minimalnymi środkami od sponsorów, byliśmy zmuszeni odmienić nasze strategie działalności międzynarodowej w dziedzinie literatury. Zamiast trwających dłużej festiwali i warsztatów byliśmy zmuszeni zmienić podstawową strukturę działania w przestrzeni międzynarodowej, na wzór zmian w himalaizmie. Tutaj bowiem niegdyś wielkie narodowe ekspedycje licznych zgrupowań alpinistów, wymagające ogromnych nakładów finansowych i mnóstwa czasu, zostały wyparte przez małe ekipy najlepszych alpinistów, co umożliwiło szybkie, krótkie i udane zdobycie szczytów. Na podstawie tych doświadczeń zdecydowaliśmy, że będziemy organizować krótkie literackie wyprawy po UE z mniejszą liczbą autorów, którzy nie będą, jak kiedyś, krążyć z występami od miasta do miasta w kilku państwach, lecz odwiedzą jeden kraj, w nim odbędą kilka występów i wrócą do domu. To obniży koszty podróży i pobytu, jednocześnie pozwalając na wysoki poziom występów i bezpośredni kontakt między artystami z obu krajów.

W kontekście organizacji »małych imprez« okazało się, że wielkie festiwale nie uzasadniają już rozrzuconego pochłaniania środków finansowych za cenę podobnych rezultatów. Tak czy inaczej, duża liczba uczestników fizycznie uniemożliwia bezpośrednie kontakty i współpracę między nimi. A ponadto, małe wyprawy umożliwiają przedstawienie autorów, którzy w swoim kraju są wykluczeni, cenzurowani i prześladowani, a względem których często okazuje się, że są najbardziej poszukiwani również w przestrzeni międzynarodowej.

Przez to, że liczące mniej uczestników ekipy nie są już uzależnione od ściśle powiązanych ze sobą terytoriów geograficznych, możemy osiągnąć większą liczbę miejsc i oddalonych od siebie krajów i w ten sposób możemy odwiedzić również te przestrzenie kulturalne, których w ramach jednorazowych, dłuższych wypraw nie moglibyśmy włączyć do naszego literackiego rozkładu jazdy. Co więcej, nie jesteśmy już uzależnieni od ciągłego zebrania o pieniądze, od procesów biurokracji i administracyjnego maltretowania ze strony agencji rządowych, od przeciągania procedur ogłaszania rezultatów rozpatrywanych próśb, które wszystkim tym, którzy *klientelistycznie* nie mają dostępu do informacji z wewnątrz i nie obsługują krzyżujących się interesów urzędników rządowych z bezpośrednim nagradzaniem ich usług, uniemożliwia profesjonalne planowanie dalszych terminów. Celem programów, dostosowanych do obecnych możliwości jest pokrywanie szerszej przestrzeni geograficznej i kulturowej. Jednocześnie wraz z czasowym harmonogramem wydarzeń rozciągniętym na cały rok dostosowujemy się do warunków lokalnych i do potrzeb lokalnych grup docelowych i uzgadniamy nasz program z lokalnie organizowanymi imprezami, festiwalami oraz programami studiów.

I jeszcze kilka słów o festiwalu Złota Łódź, z którym powoli się żegnamy...

Strony internetowe festiwalu Złota Łódź, które mają swych stałych gości, będą nadal działać jako punkt informacyjny, za pomocą którego będziemy informować naszą wierną publiczność o wydarzeniach w Czechach, Polsce i Słowacji.

Festiwal *Złota Łódź* jest ściśle związany z postacią poety Srečka Kosovela (1904–1926), któremu przedwczesna śmierć przeszkodziła w publikacji debiutanckiego tomiku pt. *Złota Łódź (Zlati čoln)*. Mimo to stał się jednym z najważniejszych słoweńskich twórców XX wieku, należącym do grona rzadkich poetów, którym udało się połączyć pierwiastek artystyczny i humanistyczny w nową jakość. Kosovel postrzegał zarówno sztukę jak i człowieczeństwo nie

jako pojęcia abstrakcyjne, lecz pierwiastki etyczne, mające sens tylko wówczas, gdy są udziałem jednostki, która może w ten sposób odmienić gruntownie model funkcjonowania społeczeństwa jako całości. Eksploracja przestrzeni, które w ten sposób otworzył Srečko Kosovel, wyznaczyła kierunek i cel, do którego od 2010r. w Polsce i od 2013r. również w Czechach zmierzał festiwal *Złota Łódź*. Przestrzenie festiwalu *Złota Łódź* są od samego początku otwarte zarówno dla twórców jak i dla publiczności. Historia wymiany kulturalnej pomiędzy Polską, Czechami i Słowenią sięga co najmniej XIX wieku i już wtedy – podobnie jak dziś – opierała się na przyjaźni i wzajemnym szacunku.

Przyjaźń poetów z różnych ziemi zaowocowała ukazaniem się czterech wydań książkowych literatury słoweńskiej w przekładzie polskim: dwujęzyczne wydanie poezji **Srečka Kosovela** *Kalejdoskop: Izbrane pesmi / Wiersze wybrane* (tłum. Karolina Bucka Kustec, 2012), wybór wierszy **Iztoka Osojnika** *Spodnie na niebie* (tłum. Marcin Warmuz), powieść współczesnej pisarki **Maji Novak Karfanaum**, *czyli as killed* (tłum. Wojciech Domachowski, 2013) oraz tom poetycki **Jurego Deteli** *Mech i srebro* (tłum. Karolina Bucka Kustec, 2014). W 2017 r. książkowo ukaże się polski przekład wyboru wierszy Sašy Vegri ***Wędrówka w czasie*** (tłum. Karolina Bucka Kustec).

Wielojęzyczny projekt ***Masz ochotę na poezję?***, który od roku 2015 odbywa się we wszystkich miastach festiwalowych, a jego celem jest rozpowszechnianie i propagowanie poezji za pomocą ulotek, inspirowane przechodniów tekstami współczesnych słoweńskich, czeskich i polskich poetów oraz wierszami **Srečka Kosovela**, **Jurego Deteli** i **Sašy Vegri**.